

merkingen en de daartegen ingebrachte bezwaren, eerst nog nader worden onderzocht.

Tot de eerste categorie werden ook gerekend de zogenaamde Belijdenisvragen.

De Commissie had de vragen uit het rapportenboek op enkele punten gewijzigd.

Uit den aanhef was verwijderd, wat gevoelig gemist kon worden, omdat het in de vragen zelf werd herhaald.

De drie al te lange vragen waren in vier kortere omgezet.

Enkele redactiewijzigingen waren aangebracht.

Uit de vierde vraag was vervallen: Is het uw oprechte voornemen te volharden in de gemeenschap der Christelijke Kerk, inzonderheid door een getrouw gebruik der genademiddelen, de Bediening des Woords en der Sacramenten.

Dit laatste werd voorgesteld door de kleinste mogelijke meerderheid der Commissie, terwijl de grootste mogelijke meerderheid voor het behoud van die woorden was.

De Belijdenisvragen hielden de Synode lang op.

Een Synodelid uit het ressort van de Particuliere Synode van Friesland ten N. achtte het onvoldoende, dat in de tweede vraag slechts gevraagd zou worden, „dat gij u vanwege uw zonden mishaget en voor God verootmoedigt, en uw leven buiten uzelfen in Jezus Christus, den eenigen Zaligmaker, zoekt?”

Dit moest volgens hem sterker uitgedrukt.

Van zoeken mocht hier geen sprake wezen. Dat kwam te zeer de vaagheid van zogenaamde religieuze naturen als Frederik van Eeden in het gevele. Die hadden allen den mond vol van „zoeken”.

Hij brak dan ook een lans voor het Noord-Friesche voorstel om te lezen: „dat gij nochtans vertrouwt de vergeving uwer zonden in het bloed van Jezus Christus, den eenigen Zaligmaker, te hebben”. Het kon wel zijn, aldus verdedigde hij, dat dit hen, die belijdenis wilde afleggen, in het eerst afschrikken zou. Maar dat was niet zoo erg. Hij zelf was er eens getuige van geweest, dat dit krasse standpunt een jeugdige in een geestelijke crisis bracht, waaruit hij met vaste geloofs-zekerheid te voorschijn kwam.

Hiertegen werd allereerst opgemerkt, dat dit krasse standpunt blijkens de inlichtingen uit het Noorden van Friesland door Deputaten verkregen nooit in belijdenisvragen was belichaamd en dat alzoo hier van de Synode iets werd verwacht, wat de broeders in Friesland, hoewel ze de vragen voorheen mochten stellen gelijk ze wilden, zelf niet in praktijk hadden gebracht.

Vervolgens werd er op gewezen, dat de uitdrukking: uw leven buiten uzelfen in Jezus Christus, den eenigen Zaligmaker, zoekt, woordelijk ontleend is aan het Avondmaalsformulier en dat dit met het zoeken à la Van Eeden niets gemeen heeft. Moest de kerk haar spraakgebruik door menschen van het genre van Van Eeden laten beheerschen, dan zou zij het Avondmaalsformulier moeten veranderen. En dat niet alleen, maar ook de Schrift. De Schrift hecht aan het zoeken van den Heere Jezus een geheel andere beteekenis en die schriftuurlijke beteekenis heeft het ook in bedoelde belijdenisvraag.

Eindelijk werd met klem betoogd, dat zij, die toegang tot het Avondmaal begeeren, daarmee uitspreken, dat zij een zwak geloof hebben en verwachten, dat dit door den Heere versterkt zal worden door middel van Zijn sacrament. Daarom mag in de vragen niet een sterk geloof worden geëischt.

Een predikant afgevaardigde deelde nog mede, hoe hij eens zijn catechisanten, die belijdenis wilden afleggen, vroeg of zij Jezus liefhadden. Allen antwoordden volmondig: „ja, dominee”. Tot hij bij een kwam, die in tranen uitbarstte en zeide: „ik weet het niet, ik durf het niet te zeggen”. En hij had den indruk, dat deze juist het diepst leefde.

De Synode oordeelde dan ook, dat de jonge plantjes met teederheid verzorgd moesten worden en dat de vraag, gelijk zij geconcipeerd was, allermint tot strekking had het vage en zwevende te bevorderen.

Een ander bezwaar rees tegen de uitdrukking: Christelijke Kerk alhier. Dat wilde een Synodelid vervangen door Gereformeerde Kerk. De Synode deelde echter zijn gevoelen niet. Daarvoor werden de volgende argumenten bijgebracht:

10. onze formulieren spreken nergens van de Gereformeerde Kerk, wel van de Christelijke Kerk alhier. Zoo in het Formulier voor den Kinderdoop en dat voor Volwassenen.

20. indien hier van Gereformeerde Kerk zou gesproken worden, omdat dit strenger de bedoeling zou weergeven, zoo zou daaruit geconcludeerd kunnen worden, dat de uitdrukking: „de Christelijke Kerk alhier” in de doopsformulieren een zwakkere, ruimere beteekenis heeft en dit is bezijden de waarheid, want „de Christelijke Kerk alhier” is de Gereformeerde Kerk.

30. in „Christelijke Kerk alhier” ligt de handhaving van de katholiciteit der kerk en tevens de pretentie, dat onze kerk de Christelijke Kerk is in haar zuiverste openbaring.

Het amendement om in plaats van: „Aan-

vaardt gij Gods Verbondsbelofte” te lezen „Geloof gij enz.” werd om de Synode niet op te houden, door de Commissie overgenomen. Het verschil is niet groot, hoewel „aanvaardt gij” hier m.i. nauwkeuriger de gedachte zou hebben vertolkt.

Een volgend amendement om „den Drieënen God” te vervangen door „God den Heere”, wyl men hierdoor trouw blijft aan de taal onzer kerkelijke symbolen, werd aanstonds in zijn juistheid gevoeld.

Meer moeite gaf het om tot een beslissing te komen over het geschilpunt, dat in den boezem der Commissie zelf was gerezen, n.l. of ook in de vragen behoorde te worden geëischt een belofte om trouw de Bediening des Woords bij te wonen en de Sacramenten te gebruiken.

De meerderheid der Commissie achtte dit niet geraten en wel op de volgende gronden.

Vooreerst beloven zij, die belijdenis doen, bij de eerste vraag reeds, dat zij in de belijdenis van de leer, die in het O. en N. T. en in de artikelen des Christelijken geloofs begrepen is en in de Christelijke Kerk alhier geleerd wordt, door Gods genade standvastig zullen blijven in leven en sterven. Nu behelst die leer ook, dat zij, gelijk de Catechismus het uitdrukt, dat zij inzonderheid op den Sabbat tot de gemeente Gods naastiglijk zullen komen. Eveneens, dat zij den dood des Heeren zullen verkondigen, totdat Hij komt. Daar ligt de belofte van een getrouw kerkelijk leven reeds voldoende in.

Voorts wordt in de derde vraag gevraagd, of zij in een godzalig leven zullen wandelen. Het godzalig leven besluit vanzelf een onberispelijk kerkelijk leven in zich. Die beide kunnen nimmer van elkander worden gescheiden. Of zou hij een godzalig leven leiden, die de Bediening des Woords door zijn wegblijven veracht, zijn kinderen ongedoopt laat en naar het Avondmaal niet omziet?

Vervolgens, als men uit de praktijk der belijdenis en het leven der godzaligheid bijzondere punten in een afzonderlijke vraag met name wilde noemen, waarom zou men zich dan tot die enkele uit het kerkelijk leven beperken? Dan konden er nog vele anderen aan toegevoegd. Zoo zou die vraag een ongewenschte uitbreiding verkrijgen.

Ook dit spreekt mee, dat een logische geest als Voeltius, in de vragen door hem opgesteld, hiervan met geen enkel woord gewag maakt.

Ten laatste. Als iemand verzoekt om toegelaten te worden tot het Avondmaal, dan mag men hem toch niet officieel van onoprechtheid verdenken door hem af te vragen: zult gij er nu werkelijk ook aankomen? Als iemand — het beeld is van Prof. H. H. Kuyper — bij de Koningin een audientie aanvraagt en de adjudant of wie dan ook, zou hem willen laten beloven, dat hij inderdaad op die audientie tegenwoordig zal zijn, zou hij zulk een houding toch zeer vreemd vinden. Wanneer ik iemand geld ter leen vraag, zal die dan ten bescheid geven: maar dan moet gij vooraf de belofte afleggen, dat gij het ook zult aan nemen? Dat zou natuurlijk de ongerijmdheid zelf zijn. Zeker, de ervaring leert, dat vele belijdende leden van het Avondmaal wegblijven. Maar dan moeten zij gewezen worden op hun tweeslachtige, dubbelhartige houding, welke den Heere een gruwel is, dat zij eerst smeekten: „och laat mij tot de tafel van mijn Heiland toe, want ik heb zulk een behoefte om daar versterking te ontvangen voor mijn geloof” en later door hun gedrag bevestigen, dat dit smeeken hun geen ernst was.

Voor deze argumenten zwichtten bijna alle Synodelen.

Deputaten hadden in hun concept-formulier de aanwijzing gegeven, dat het „ja” der belijdenis, zoo er meerdere personen zijn, door ieder hoofd voor hoofd moet worden uitgesproken. Door den rapporteur der Commissie werd opgemerkt, dat, hoe wenschelijk deze bepaling in het algemeen ook zij, de stadkerken hierdoor voor een groote moeilijkheid worden geplaatst. Daar leggen er soms 80 tegelijk Openbare Belijdenis af. Worden die hoofd voor hoofd genoemd, dan kan dit op het laatste onstichtelijk worden. Daarom stelde de Commissie voor er de woorden „bij voorkeur” in te lassen.

Een predikant uit een groote stadskerk had daartegen wel bezwaar. Het was hem n.l. overkomen, dat iemand, die door hem vermaand werd en herinnerd aan het „ja” zijner belijdenis, hem meedeelde, dat hij bij die gelegenheid opzettelijk had gezwegen en dat derhalve geen ja-woord hem bond. En toen dit lid dan de belijdenis voor den kerkeraad in herinnering gebracht werd, maakte dit geen indruk op hem.

De Synode vond het nu maar beter den secursten weg te bewandelen, en te trachten zulke oneerlijke praktijken te voorkomen.

Daarom viel het „bij voorkeur”.

Het voorstel van een Synodelid om boven den zegenwensch te plaatsen: „Daarna spreekt de Dienaar aldus”, werd voetstoots aangenomen.

Met den voorgestelden zegenwensch, ontleend aan Fil. 1:6 bleek men ter Synode niet ingenomen.

Men vond hem te kort. En ook zag men hem liever door een letterlijken tekst vervangen.

De gedachte om het kiezen van den zegen-

wensch in de vrijheid van den liturg te laten, oogstte weinig bijval. Men vreesde, dat daardoor de toespraken weder zouden worden binnenge-loodst.

Als tekst werd thans gekozen 1 Petr. 5:10, 11. Het geheel ziet er nu aldus uit:

Vragen, te stellen aan hen die wenschen te worden toegelaten tot het Heilig Avondmaal.

Geliefden in onzen Heere Jezus Christus.

Gij zijt hier verschenen om voor God en Zijne heilige gemeente belijdenis te doen van uw geloof, ten einde alzoo toegang te erlangen tot des Heeren Heilig Avondmaal.

Wilt (t) daartoe ongeveind antwoorden op de navolgende vragen:

Ten eerste: Verklaart gij, dat gij de leer, die in het Oude en Nieuwe Testament en in de artikelen des Christelijken geloofs begrepen is, en in de Christelijke kerk alhier geleerd wordt, houdt voor de waarachtige en volkomene leer der zaligheid; en belooft gij in de belijdenis daarvan door Gods genade standvastig te zullen blijven in leven en sterven?

Ten tweede: Geloof gij Gods Verbondsbelofte, u in uwen Doop betoekend en verzegeld, en belijdt gij, thans den toegang tot het H. Avondmaal vragende, dat gij u vanwege uwe zonden mishaget en voor God verootmoedigt, en uw leven buiten u zelve in Jezus Christus, den eenigen Zaligmaker, zoekt?

Ten derde: Betuigt gij dat het uwe hartelijke begeerte is, God den Heere lief te hebben en te dienen naar Zijn Woord, de wereld te verlaten, uwe oude natuur te dooden en in een godzalig leven te wandelen?

Ten vierde: Belooft gij u te zullen onderwerpen aan de kerkelijke vermaning en tucht, indien het mocht gebeuren (wat God genadiglijk verhoede) dat gij, in leer of leven u kwaamt te misgaan?

N.N. Wat is daarop uw antwoord?

Antw.: Ja. (Zoo er meerdere personen zijn door ieder hoofd voor hoofd te geven.)

Daarna spreekt de Dienaar aldus:

De God nu aller genade, die ons geroepen heeft tot Zijne eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, nadat wij een weinig tijds zullen geleden hebben, die volnake bevestige, versterke en fundeere u lieden.

Dit overzicht toont genoegzaam, hoeveel interessante punten ter sprake kwamen.

Jammer echter, dat dit aanleiding gaf tot lang-gerekte debatten.

Teekenen van ongeduld bleven niet uit.

Soms werd er geroepen: „Stemmen!”

Het tragisch oogenblik.

Velen gevoelden, dat het zoo niet langer ging. Er moesten andere maatregelen worden genomen.

De praeses stelde zulk een maatregel voor.

Naar zijn meening was het het beste, om wat hij noemde „de amendementen” op de liturgie-rapporten, te laten rusten, alleen over de hoofdlijnen te handelen en dan alles in handen te geven van te benoemen Commissies.

De strekking van dien maatregel was niet heel duidelijk. Verschillende Synodelen begrepen haar niet.

Toch kon gevoeld, dat hierdoor de rapporten eigenlijk van de Synodale tafel werden genomen.

Daar school iets tragisch in.

Want zonder op de waarde van de andere punten van het agendum iets af te dingen, lijdt het geen tegenspraak, dat de verwachtingen voor deze Synode geconcentreerd waren op de liturgie-rapporten.

En nu maakte de Synode zich daarvan af om ze over te doen aan de Synode van Assen.

De praeses hing een somber beeld op. Als zijn voorstel niet werd aangenomen, dan zou de Synode de volgende week weer moeten samenkomen.

Vanzelf lokte dit laatste de Synodelen niet aan.

De hoofdschotel, waarop de gasten gevestigd hadden, werd van het menu geschrapt en naar de koks teruggestuurd.

Daarmede had de Synode haar voornaamste beteekenis verloren.

Niet gaarne zou ik den praeses hiervan een verwijt maken.

Veeleer ligt de eigenlijke schuld bij sommige Synodelen, die hun breedsprakigheid niet konden temmen.

Ook hapert er wel wat aan de werkwijze onzer Synodes.

Maar het valt niet gemakkelijk die te verbeteren. Toen het lot der liturgie-rapporten in den lande bekend werd, vernam men van alle kanten uitingen van teleurstelling.

Van achteren kan men het betreuren, dat op den jaardag onzer Koningin niet is vergaderd.

Had men dan nog een dag door zelfbeperking kunnen inwinnen, dan waren de liturgievoorstellen afgehandeld.

Want voorzover ik zien kan, zou de bespreking op zijn allerhoogst twee dagen hebben gefischt.

Mogelijk waren we ook in één dag klaar gekomen. Onderscheiden punten toch gaven zoo goed als geen aanleiding tot debat.

Evenwel... gedane zaken nemen geen keer.

Mag ik ik hier in En dat

De rest met: Dep gewichtige handen v voudig zij komt.

Van de nog wegg Alleen worden.

Of ech staat te l

Een he leen de l

beteren, v

Daarent te onderz der kerke

psalmen t

Dit alle te zien.

Het b kwestie.

Daarova

Verbe

„Keuchen en is ver den onder

Onder i abusievelij

T

Voormidd

De Praes en de Pra

De pree Evenom vastgesteld.

Enkele 4 In behan de inrichti

Na bree genomen: 1

1c. De 2 a. dat d

tot uitbrei overachred deering ve

b. dat, c in de litur en 'tooven

c. om d niet te aa

2a. De a. de C

b. stalle materie in

Betreflen menten en

1c. De 2 ontwierpen dank.

2c. De nogmaals

3c. Dat vóór de v

4c. Alle Voigt de

ontrent d

1c. De ontwierpen dank.

2c. De nogmaals

3c. Dat der Syno

4c. Dat vóór de

Ontrent en „de

1c. De a. dat

togen den

b. dat 3 voorgestel

min oord kring onz

om aanst

2c. De a. reko

gekomen

Gezangen b. de

advies, n rapport b

vóór die

3c. De in hande

Voigt r

De vol

1c. De a. dat

Gezangen het alst

b. dat zoeken i

Synode berijnde

c. dat materie

2c. a. de kwes

vollen o

Synoda

b. De

stukken.

Deputat

3c. De